Ч. 55 (11.023). Львів, субота 12. березня 1927. Pocztowa opłata zaplacono ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Винахідливість чи божевілля?

Львів, 11. березня 1927.

В добі, коли інші державні народи, звільнені від боротьби за збереження своєї національної індивідуальности, свої духові спосібности, свою талановитість проявляють у величавих технічних винаходах, у культурній творчости, в творенні гармонійного життя, — поляки, отримавши в дарунку державну незалежність і величезні чужонаціональні простори, весь час продумують тільки над тим, як би ще міцніше, ще тугіше спутати, обезправнити й окайданити народи, що попали в межі відродженої Польщі.

Законодатна діяльність першого і другого сойму була своїм вістрям звернена проти непольських народів взагалі, а проти семимільонового українського населення зокрема. Промова сен. Черкавського на засіданні сенату з 2. ц. м. подає загальний реєстр польського законодатного й екзекутивного походу на основні, вже чисто людські права українців як громадян. Під кінець своєї плодотворної „законодатної" діяльности польський соймі („народова більшість") у спілці і згоді з екзекутивною владою (президентом) намагається ущасливити нас новою виборчою реформою до сойму і сенату, реформою, що є висловом крайньої винахідливости, майже „геніяльности". А відомо, що така „геніяльність" покривається з.. божевіллям. Якийсь пан чний, інстинктово-звіринний страх опанував „народову" більшість перед українцями, а наслідком цеї трівоги є проєкт пос. Гломбінського щодо зміни виборчої ординації до сойму і сенату. Не війни, не ізоляції Польщі, не її неминучого здавлення в німецько-російських кліщах, не державного розстрою чи якогось повстання лякається „народова більшість", тільки появи в польському соймі значнішого українського представництва. В р. 1922, потерпаючи, щоби галицькі українці не взяли участи у виборах, та сама більшість (на внесення кс. Лютославського) ухвалила примус для виборчих кандидатів письменно декляруватися польськими горожанами, але до виборців такого примусу не приноровила, хоч в тому часі справа Сх. Галичини не була ще рішена „суверенами" Сх. Галичини. Не приноровляючи примусу щодо деклярації польського горожанства у відношенні до виборців, польська влада при допомові поліції і війська, використовуючи крайні засоби терору одночасно гнала тих „бездержавних" виборців до виборчих урн.

Так було в 1922 р. А в 1927 р. вся помисловість, вся винахідливість, вся політична геніяльність польських державців узмістовлюється в одному: яким чином, якими винятковими постановами, яким линвоскочним „законодавством" не допуститиб українське населення до виборчої урни, а українських представників до сойму і сенату.

Всі проєкти центро-праву (Хієно-Пяста) змагають до цеі мети, а вершком „реформаційної" винахідливости є зведений до спільного знаменника проєкт вшехпольського ватажка пос. Гломбінського. Є він основою, на якій президент держави (на основі спеціяльного уповаження) має відповідно розложити світла і тіни, опромінюючи сонцем привілеїв польську етнографічну область і польську меншість на українсько-білоруській території, а окутуючу темрявою повного обезправнення українське і білоруське населення.

Винахідчивий проєкт пос. Гломбінського в своїх непорушних основах зменшує число послів з 444 на 300 (250 з виборів і 50 з державної листи). Отже зменшує число послів майже в 33 прц., підвисшуючи одночасно державну листу з 16 (72 на 444) на 17 прц. (50 на 300) загального числа послів. Як відомо, державна листа є кінцевою асекурацією великих партій і бльоків. Таким чином ту асекураційну премію підвисшує пос. Гломбінський в користь своєї партії. Та зрештою ця асекурація в порівнанні з таким же забезпеченням істнуючої виборчої ординації не виявляє маркантніших різниць. Зате упривілеює великі міста: Варшаву (14 мандатів), Лодзь (7 манд.), Познань (4 манд.), Краків (4 манд.), Львів (4 манд.) і Вильно (5 манд.), задержуючи для них повну попередню кількість мандатів. З 250 виборчих мандатів 38 відпадає на міста в давній кількости, лишаючи таким чином на весь простір сучасної Польщі тільки 312 виборчих мандатів замість попередніх 333. Отже коли загальне число мандатів зменшує проєкт пос. Гломбінського на яких 33 прц., то скількість мандатів зпоза великоміських округів обнижує в $36^1/_2$ проц.

Але вершок винахідливости осягає „геніяльний" пос. Гломбінський, пропонуючи устійнити кількість мандатів в поодиноких виборчих округах *на основі кількости відданих голосів у виборах до сойму і сенату в р. 1922.* Ось так західні і середущі воєвідства (польська етнографічна територія), в яких участь виборців була висока, як Поморя (87 проц. з управнених до голосування), Познанщина (86·5 проц.), Лодзьке воєв. (85 проц.), Варшавське воєв. (81 проц.), Келецьке (81 проц.), одержалиб більшу кількість мандатів, а східні і високопромисловий Шлеськ, в яких участь у виборах в р. 1922 проявилася в меншій мірі, як з Виленщина (57 проц. управ. до голосування), Полісся (54 проц.), Волинь (59 прц.), Новгородщина (56 прц.), а навіть Шлеськ зі своїми 68 прц., булиб ограблені навіть з дотеперішньої кількости своїх представників. Причини слабшої участи окраїнного населення у виборах 1922 р. є дуже складного характеру. Є це або незвичність до використовування горожанських прав, або неґативно-орґанічне відношення до нової дійсности, до польського державного новотвору і його правно-політичних інституцій. Однак таке чи інше, наскрізь інстинктовне відношення до створеної дійсности хіба не може бути основою до ограблення з політичних прав населення. Навіть польська конституція (в арт. 96) постановляє, що „всі горожани є рівні перед правом", а позбавленими виборчого права (згідно з арт. 14 конст.) можуть бути тільки горожани, засуджені за спеціяльні карні проступки і злочини, означені у виборчій ординації. Ясно, що виборча абстиненція горожан не належить ані до проступків ані до злочинів.

Розвиваючи свою тезу, пос. Гломбінський пропонує, щоби розподіл мандатів в поодиноких округах перевести так, щоби на один посольський мандат припадало не менше, як 25 тисяч виборців (очевидно, на основі відсотка голосуючих в році 1922). Таким чином нпр. виб. округ 35 (в Познанщині) з 306 тис. населення, в якому голосувало 123 тис. виборців зі 140 тис. управнених себто 87 прц., одержав би 5 мандатів замість дотеперішніх 4. Але зате виб. округ 53 (все Покуття у станисл. воєв. зі своїми 776 тис. населення, з яких тільки 114 тис. на 363 тис. управн. брало участь виборчому акті 1922 р., себ-то 31 прц.) зійшов би зі своїх дотеперішніх 9 на 4 мандати. Теж саме торкається всіх інших виб. округів на українських землях. Округ 54 (в тернопільськім воєвідстві) з 10 мандатів зійшов би на 5, бо там тільки 34 прц. управн. до голосування брало участь у виборах 1922 р. Але тут маємо ще цікавіше явище. Цей округ на 865 тис. населення на основі польської статистики з 1921 року виказує аж 396 тис. поляків (45·7 прц.) а 469 тис. „чужоплемінців" (українців, жидів і т. і. себто 54·3 прц.). Отже відсоток польського населення в тому окрузі *45·7* прц., але всіх голосуючих включно з жидами і хлібоїдами тільки *34·66* прц. До тогож на **непольські** виб. листи при останніх виборах впало понад 40 тисяч голосів на всіх 144 тисяч голосуючих і на 417 тис. управнених до голосування. Отже в якому світлі виходить польська статистика з 1921 р.? А на цій статистиці і на відсотку голосуючих в 1922 р. польські державці будують свої „реформаторські" пляни.

Та на цьому не кінчається винахідливість Гломбінських і його союзників. Беручи в основу розподілу мандатів між поодинокі виб. округи відсоток голосуючих в 1922 р., вони усеж таки лякаються можливих несподіванок, і тому висувають своєрідні „національні курії" для всієї українсько-білоруської території під Польщею, починаючи від 49 виб. округа (дивуємося, чому під ці „привілеї" не втягнено 48 виб. округа: Перемишль, Добромиль, Сянік, Березів, Коросно!). На просторі воєвідств: львівського (крім західних, польських повітів і Перемишля), станиславівського, тернопільського, волинського, поліського і новгородського — виборці до сойму і сенату мають творити дві курії: польську і непольську. В цю останню ввійшли би українці, жиди, німці, чехи (кольоністи), русскі і т. ін. Розподіл мандатів між обі курії був би так переведений, щоби в поодиноких виборчих округах на кожну з курій припадала щонайменше третина посольських мандатів (і по 2 сенатори з кожного воєвідства). Отже на всякий випадок, не вважаючи і на розподіл мандатів на основі участи у виборах в році 1922, полякам має бути бути забезпечена третина з обниженого числа мандатів на Волині і Поліссі і дві треті зі Сх. Галичини (бо тут уже третину „забезпечується" для українців). А треба знати, що фальшований в польську користь перепис населення з 1921 р. виказав на Волині: в 56 виб. окр. (Ковель, Любомль, Володимир і Горохів) — 17 проц. поляків, в 57 виб. окр. (Луцьк, Рівне) — 15 проц. поляків, в 58 виб. окр. (Кремінець, Дубно, Остріг) — 11·8 поляків і т. д. І на такій території, з таким визначним відсотком польського населення (який в дійсности виносить тільки половину виказаного), мається забезпечити полякам третину мандатів.

Таким чином перейшли ми, на скільки це можливо в ґазетній статті, всі ступні польської помисловости і всі традиції польської винахідливости. Є це або „геніяльність", або божевілля. Але чи — замісць морочити собі голову якимсь псевдозаконодавством — не краще булоб видати ґенеральний „закон" менш більш такого змісту: Істнуюча польська держава є державою виключно польського народу. Всі інші народи, що складають 45 процент всього населення, є призначені на пасивний погній для месіянської польської нації. Виходячи з цеї основної точки погляду мають вони право якнайскорше перетворитися на благородних поляків, приєднуючись тим самим до вищої польської культури. Доки ця метаморфоза не наступила, мають вони право платити всі податки, давати рекрута і благословити польський режім.

Зрештою, ніяких інших прав не мають. — Це була би найпростіша, найясніша і найдоцільніша розвязка всіх національних квестій, а в першу чергу української. **Ф. Ф.**

77-ліття уродин Масарика.

Пошанування найбільшого авторитету Чехословаччини.

Цими днями президент Чехословаччини Т. Г. Масарик святкував 77-ліття своїх уродин. Цей день був великим святом у цілій Чехословаччині, що з найбільшим пієтизмом ставиться до свого заслуженого провідника, творця незалежної чсл. республики. Одночасно й чеські кольонії в цілому світі відгукнулися на це свято, відбуваючи в дні уродин президента урочисті сходини, концерти, академії і т. д. Мірилом пошани, симпатії і популярности, яку през. Масарик має в широкому світі, може послужити факт, що з приводу 77-ліття його уродин присвятила йому привітні статті й окремі фейлєтони преса ріжних держав: Німеччини, Австрії, Швайцарії, Італії, Югославії, Франції й ін., не згадуючи про Польщу, де в ріжних містах відбулися в його честь святочні сходини, получені з рефератами й концертами.

Цю величезну популярність між своїми і чужими през. Масарик завдячує передовсім тій обставині, що він є признаним інтелєктом і послідовним демократом, для якого високі ідеї суспільної рівности й національної рівноправности не є тільки порожнім звуком, але реальною програмою дня, що в житті чсл. державности виявилася вже значними позитивними успіхами, щоб згадати тут тільки чесько-німецьке і чесько-словацьке вирівнання, або зразкове соціяльне законодавство. За вісім літ його проводу невеличка Чехословаччина, не зважаючи на ріжнобіжні соціяльні змагання поодиноких її кляс і таніж національні змагання її народів, зуміла скріпитися і сконсолі-

дуватися найкраще між усіми новоповсталими державами. Це в значній мірі теж його заслуга, бо він завсіди розумів і з усіх сил пособляв якнайширшому розвиткові морально-духових і матеріяльних дібр чсл. держави і її народів.

Як дивиться Масарик на справу національних меншостей у Польщі й Чехословаччині, про це висказався він саме в день своїх уродин перед представником варшавського офіціоза „Епока" такими словами:

„Справа національних меншостей є у всіх державах преважною проблемою. Кожна держава має, наскільки мені відомо, свою власну меншостеву проблему. Очевидно — не легка це річ створити в цій справі загальне правило, з виїмкою одного постуляту, а саме, що *меншости в ніякому випадку не сміють бути гноблені* і що вони повинні дістати змогу нічим невязаного культурного розвитку. Національні меншости ріжняться конкретно між собою своєю чисельною силою, культурою й освітою, економічною зрілістю і т. д. З політичної точки погляду важна річ, чи національна меншість є народньою частиною сусідньої держави. Загально слід сказати, що меншости є спадщиною минулих часів і тому й повстали теперішні трудноші, що їх приносить практика дня. Одначе нинішні трудноші ріжняться від подібних труднощів у минулому".

Слід зазначити, що Масарик один з тих чехів, що розуміли і співчували нашим змаганням і нашій боротьбі. Свого часу виступав він у нашій обороні в австрійському парляменті і був завсіди щирим прихильником нашої молоді і наших змагань для здобуття українського університету у Львові. Йому і його окруженню завдячує українська політична еміграція в Чехословаччині змогу життя і праці, йому завдячують свій розвиток українські високі школи, що виховують на свідомих громадян України цілі кадри нашої молоді.

З приводу 77-літніх уродин Масарика приєднуємось і ми до великого хору побажань і привітів, які посипались на його адресу, бажаючи йому прожити ще богато літ на славу, щастя й добро свого народу і цілої Славящини.

За права нашої школи.

Про урядову мову в українських приватних школах.

Sine ira et studio.

Між законами польської держави нема ні одного, який управильнював би питання, якою мовою мають послугуватися дирекції приватних шкіл унутрі і назовні, себто у переписці з польськими державними і самоуправними чинниками. Одинокою законною постановою, яка у тій справі може входити в рахубу, є два перші артикули закону п. н. *Ustawa z dnia 31. lipca 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych.* Вони звучать:

Art. 1. Językiem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej jest język polski. — W języku państwowym urzędują wszystkie rządowe i samorządowe władze i urzędy administracyjne zarówno w służbie wewnętrznej, jak zewnętrznej, z wyjątkami, wyszczególnionemi w następujących artykułach.

Art. 2. Cywilne władze i urzędy administracyjne I. i II. instancji oraz władze samorządowe i ich zakłady przyjmują podania oraz ustne oświadczenia w sprawach, których załatwienie do nich należy, od obywateli polskich narodowości ruskiej (rusińskiej), białoruskiej i litewskiej również w ich języku macierzystym, a to: od rusinów — na obszarze województw lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego, wołyńskiego i poleskiego; od białorusinów na obszarze і т. д.

Як бачимо, артикул перший про приватні ґімназії не говорить нічого, а це є доказом, що справа ця сюди не належить. Наколиб законодавець хотів був урядову польську мову завести також і в приватних школах, був би це у тому артикулі виразно сказав, або загально, напр. через додання клявзулі, що у державній (себто польській) мові урядують також усі установи приватні, які або цілком, або частинно сповняють функції аналогічних установ державних. Одначе в тому артикулі цього нема, а чого нема в законі, того не можна з нього виводити дорогою довільної та штучної інтерпретації.

Другий артикул дасться без ніяких труднощів приноровити до українських приватних шкіл, бож це річ певна, що через слово *»podania«* розуміється не прошення, лиш письма подані, тобто спрямовувані до якогось уряду. Вони можуть бути або відповідю на дотичне письмо уряду, або мають на меті спричинити якесь його рішення. Самозрозуміло, що під словами *»od obywateli«* треба розуміти як поодинокі особи так і товариства, що комунікуються з урядами в шкільних справах.

Ще на чотири місяці перед ухваленням того закону завела кураторія львівської шкільної округи постановою з дня 21. березня 1924 р. 635/*pr.* у всіх українських державних і приватних школах урядову мову польську як унутрі, так і назовні, так що дотеперішне українське урядування навіть у інвентарських книгах з приватних українських середніх шкіл зовсім усунула. Кураторія у згаданому письмі не покликується на ніякий закон ані міністеріяльний розпорядок, а одинокою підставою, на якій розпорядок цей мав би опиратися, було би хіба міркування урядових чинників, що приватні ґімназії і семинарії буцімто сповняють функції державних шкіл, а тим самим до них треба приноровлювати ті самі норми, які обовязують в державних школах.

Чи такі міркування справедливі?

Думаю, що ні, а то з таких причин:

Розріжняємо тепер чотири роди приватних шкіл, а то: а) школи, наділені повним правом прилюдности; б) школи, наділені неповним правом прилюдности; в) школи, наділені неповним правом прилюдности з т. зв. „застереженням"; г) школи без ніякого права прилюдности.

Школи під а) ще найскорше можна би вважати установами в приватних руках, з аналогічними до державних шкіл функціями, бо вони є що до прав зовсім зрівнані з державними школами, з тою лише ріжницею, що право прилюдности дістають всего на один рік, а державна школа має це право все. До шкіл тої катеґорії можна би отже з бідою приноровити засаду польського урядування, наколиб закон давав до того якусь основу, напр. якби закон містив клявзулю в роді тої, яку я повище для прикладу подав. Але закон такої клявзулі в собі не містить.

Натомість школи під б) і в) мають право прилюдности вельми сумнівної вартости; особливо відноситься це до шкіл під в). Наколи ученик зі школи під б) або в) хоче перейти до державної школи, або до школи приватної з повним правом прилюдности, то мусить здавати з усіх предметів вступний іспит, при якому може так само перевалитись, як і той, що не ходив до ніякої школи. Правда, при іспиті зрілости мають ученики в школах під б) ті самі полекші, що й ученики державних шкіл. Але екзамінаторів засадничо покликує кураторія зпоміж учителів (учительок) середніх шкіл, так що лиш у поодиноких випадках учителі восьмої кляси даної школи катеґорії б) можуть бути покликані до іспитової комісії, підчас коли в державних школах і приватних з повним правом прилюдности діється навпаки. (Гляди: *Regulamin gimnazjalnych egzaminów dojrzałości. Objaśnił Dr. Marjan Janelli, Lwów 1926, ст. 4, § 3 i 4.*)

Те саме відноситься до учеників шкіл під в) з тим додатком, що вони здають т. зв. поширений іспит зрілости, при якому є вправді передбачені певні полекші, але уділення їх залежить виключно від голови комісії, іменованого кураторією, який може в поодиноких випадках відмовити ученикові полекш при іспиті зрілости навіть тоді, наколи ученик як з огляду на свою річну клясифікацію в восьмій клясі, так і з огляду на оцінку дотичної письменної задачі при іспиті зрілости до осягнення полекші має усі приписані вимоги, причім голова навіть не обовязаний подавати мотивів, (гляди: *Regulamin ст. 27*) Отже з цього виходить, що між учениками шкіл під в) і екстернами, себто такими, що не вчащали до ніякої школи, або вчащали до школи під г), при іспиті зрілости не робиться ніякої засадничої ріжниці. Учеників шкіл під г) трактують зовсім як екстерністів.

Про справжнє право прилюдности, яке зрівноважилоб приватну школу з державною, можна таким чином говорити лише при школах під а). Але ми таких шкіл маємо дуже мало (у Львові і в Перемишлі). Всі інші школи або не мають ніякого права прилюдности, або мають лише його суроґат (*t. zw. namiastkę*), а це ніякий титул до того, щоби ті школи вважати чимсь в роді державної установи, а то тим більше, що державний закон ані директора приватної школи, ані учителя не вважає публичним функціонарем, так що напр. зневага директора приватної школи в урядуванні для суду є лише приватною зневагою дотичного чоловіка.

(Продовження буде.)

Р. Гамчикевич.

Радянська Україна.

Укрсельбанк.

В перших днях березня ц. р. відбулися річні збори пайщиків Укрсельбанку. Збори відкрив народній комісар земельних справ Шліхтер. Звіт за минулий 1925-26 рік складав голова управи Порайко. Зі звіту довідуємося, що минулий рік не був сприяючий для здійснювання намічених плянів у ділянці сільсько-господарського кредиту. На реалізації плянів відбилося відсенно обмежування буджетових коштів. В минулому році мав збільшитися основний капітал Укрсельбанку на 9·8 міліонів карб., але фактично збільшився лише на 7·5 міліонів. Навіть позички з Центросельбанку зменшилися з 30 на 21·5 міліон. карб. Колиж зважити що Укрсельбанк заплатив московському Центросельбанкові 21 міл. карб., то вийде, що дістав позички всего 500 тисяч карб. Наслідком того кредитовий плян, замість передбачених 72 міл. карб., виносив заледви 52·4 міл. карбов. — Загальний оборот банку в мин. році виносив 994 міліони карбованців, тобто на 127·5 прц. більше від попереднього року. Білянс Укрсельбанку виносив 1. жовтня 1926 р. 70·9 міліонів карбов., на 43·3 прц. більше як попереднього року. Операції банку дали 1,151.000 чистого прибутку.

Еміґраційні справи.

Еміґраційний уряд видав комунікат в справі виїзду еміґрантів з Польщі до Канади. В ньому сказано:

Транспорти еміґрантів—рільних робітників до Канади відходять в цьому році з Гдині і Гданська, починаючи від 1. лютого. Залізничі підприємства Сіенар і Сіпр орґанізують на підставі договору з канадійським правительством перевіз тих робітників і запевняють їм працю. Після усталеного досі континґенту, котрий в будучности може, але не мусить бути збільшений, виїхати може з Польщі ще 11.000 рільних робітників у віці від 1[illegible]

Д-Р ЛУКА ЛУЦІВ. 3)

Л. Совінський і Т. Шевченко.

(Продовження.)

4. Совінський про Шевченка.

Що Совінський зацікавився Шевченковою творчістю, нічого дивного, бо Шевченко був тоді узмисловленням усього українського руху. Ближчі мотиви — пізнаємо пізніше.

Вже 1860 р. видав Совінський свої *„Studya nad ukraińską literaturą dzisiejszą"* у Вильні, і вже того самого року була в цензурі і друга його книга: *„Taras Szewczenko, studium przez Leonarda Sowińskiego, z dołączeniem przekładu „Hajdamaków". Wilno. Nakładem Michała Gałkowskiego. 1861. W drukarni A. H. Kirkora.* ст. (2) + *LVIII.* + *127.* (Дата цензури: 18. жовтня 1860 р.)

На сторінках III.—LXIII. подає Совінський часово найбільшу студію про Шевченка, якої тоді ще не мали й самі українські поклонники поета. На початку згадує автор про польських поетів „української школи", котрі *„pochwyciwszy wiejącą się stepem nótę ludową, przyczepili ją do wyobrażeń szlacheckich i oodziśdzień uchodzą w oolectach surdutowej gromady za ukraińskich poetów; (III.) posłuchajmy prawdziwego kobzarza ukraińskiego, nie wzgardźmy surową pieśnią jego"*. Далі признається критик, чому він і вся польська суспільність повинні пізнати Шевченкову творчість. Бо *„jeżeli śpiewność jej cudna i młodzieńcza potęga* (Тарасової кобзи) *nie oczarują szlacheckich uszu, niechże przynajmniej myśl budująca z tej kobzy wytrzeźwi uwagę naszą i z piersi narodowych lutnistów wyrwie wtór łagodzący zbyt ostrą nótę braterską"* (ст. IV.)[1] *„Dusza Tarasa — to dusza gminu chłopskiego, wezbrana przeświadczeniem prawdy i gwałtu, rozjątrzona zażaleniem namiętnem"*. (Ст. III.).

Шевченко є з душі і тіла, з пісні і життя найвірнішим сином народу. *„Pomyślmy tylko, panowie, ile męczarni przeniosła pierś ta w upowiciu ojcowskiej opieki naszej! Pomyślmy, jaka massa (!) nieprzeliczona tłoczy się za tym olbrzymem, którego przypadek szczęśliwy wytrącił pierwiej od innych na widownię obywatelską! Zapoznajmy się z heroldem tajemniczych zastępów!"* (Ст. V.) По тих словах подає Совінський на ст. V.—XV. знану автобіографію Шевченка із „Народного Чтенія", зазначуючи що не має права лізти з ножем анатома в глибінь людської совісти; він обмежується тільки начеркненням кількох головних рисів духового обличя поета. Ось вони: 1) Вогненна любов до сільського простолюдина. 2) Ненависть і погорда до всякого насильства. 3) Пристрасне переконання, що в молодости зазнав богато горя й упокорень. 4) *„Chylenie się do fatalizmu gminnego, z ujmą Opatrzności i woli"* і 5) Почуття власної чесности (*prawości*) і щире переняття громадською думкою, яку в найліпшій вірі узнавав за справедливу і святу. (XV.—XVI.)

Особливо підчеркує Совінський дві останні точки в характеристиці Шевченка: фаталізм і добру віру, без яких, по думці критика, важко було би зрозуміти українського поета.

Автор користувався тими поезіями Шевченка, що ввійшли в „Кобзарь" із 1860 р. і тими, що друкувалися в „Хаті" Куліша за 1860-ий рік. Оцінюючи поодинокі Тарасові поеми, подає критик подрібний їхній зміст, переплітаючи перекладами деяких місць. Совінський знав, що богато „найгарніших поетових творів блукає по світі в рукописах, про котрі муситься мовчати, доки не будуть надруковані". (XVII.)

„Отвираючи цю невелику книгу („Кобзар"), вже на початкових сторінках бачимо окровавлене терпінням серце поета" — це рефлексія критики до Шевченкових: „Думи мої, думи мої, лихо мені з вами..." (XVII.)

В „Перебенді" бачить автор „ідеал українського Кобзаря", близького Шевченковій душі. По словах з поемі:

„Скачи, враже, як пан каже:
На те він багатий."

романтик Совінський завважує: „Тут чим мимохіть насувається замітка: чи не ясно, що моральний ідеал поета є занадто притемнений земськими оглядами"? (Ст. XIX)

Подавши обширний зміст „Тополі" (ст. XX—XXII) критик додає, що зробив це тому, „щоб показати майстерський талант Шевченка в баснях поезії із сільського побуту". В баляді цій підчеркує головно причину близькість із народніми поглядами. Ще ближче до народньої творчости стоїть Шевченко, по думці Совінського, в „Утопленій", де „неможливо було відріжнити індивідуальне натхнення творця від народньої музи. Здається, що вся українська народня поезія, зачарована в майстерську статую, зявилася перед здивованими очима. Шевченко — то співочий народ". (XXIII.)

[1] Підчеркнення моє. — Л. Л.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

до 50 літ, але мусять відповідати умовинам, поставленим канадійським правительством.

Контінгент цей розділено поміж поодинокі корабельні лінії, котрі перевозять емігрантів до Канади. Про виїзд до Канади можуть старатись лишень ті рільні робітники, котрі мають суму 132,50 дол. на оплачення білету з Варшави до канадійського порту і 25 дол. на оплачення подорожі з порту до місця призначення і суму 25 дол., котру мусять показати по приїзді до Вінніпеґу. Робітники ті можуть зголошуватись до одного з провінціональних бюр концесіонованих корабельних ліній і платити задатки лишень тоді, коли урядник бюра заявить їм, що відповідають вимаганим умовинам приняття. Подання за посвідками, потрібними для одержання еміграційних пашпортів до Еміграційного Уряду—можна вносити через корабельні лінії, котрі мусять полагоджувати це цілком безплатно. — Всяке посередництво в тих справах є заборонене і належить доносити Еміграційному Урядові про всякі домагання додаткових оплат понад усталену ціну корабельної карти.

Гроші за цілу корабельну карту належить платити доперва по одержанні еміграційного пашпорту. Емігрант, котрий на візвання корабельної лінії, по доповненні всіх формальностей пуститься в дорогу, а котрого відкинуть по приїзді до Варшави, Львова, Гдині або Гданська, повинен жадати від корабельної лінії звороту коштів подорожі до Варшави, Львова, Гдині або Гданська і з поворотом до місця замешкання.

Крім рільних робітників зможе виїхати до Канади певна скількість рільничих родин, котрі мають крім грошей потрібних на корабельну карту, від 50 до 300 долярів, залежно від числа членів родини і господарських умовин місцевости, в котрій мають осісти.

Вкінці принята буде обмежена скількість домашніх слуг і рільних робітниць, котрі мусять мати гроші на корабельну карту і 50 долярів.

Рільничі родини, котрі мають від 350 дол. вгору, мають вільний вступ до Канади і можність оселення на фармах, поза повисшими контінгентами.

Інтервю зі Штреземаном.

Колиб перед 1914 р. була Ліга Націй — не було би світової війни.

Женева, 10. березня 1927.

Міністр Штреземан в інтервю з журналістами зазначив, що справу передречинцевої евакуації Надренії розглядано підчас теперішньої сесії Ради у розмовах між міністрами. Штреземан вірить, що колиб перед 1914 р. була Ліга Націй, правдоподібно не прийшло би було до світової війни. Взаємини Німеччини з СРСР. є чисто господарського характеру. Країна, замешкана більше як 150 міліонами людей, не може бути постійно відрізана від зах. Европи. Але помилкою було би з того догадуватись, що між СРСР. і Німеччиною є якісь тісні взаємини та що вони заключили тайний договір. Останніми часами говорять богато про лігу держав проти СРСР. „Знаю Чемберлена з часів Льокарна і знаю, що таких намірів не було. Рапальський і берлінський договір не містить ніяких тайних постанов. Коли „Известия" приписують Чемберленові заключення пакту, на основі якого Данціґ, польський коридор і часть Шлеська малося би звернути Німеччині, то можу сказати, що такі вісти, як і вістка про пляноване утворення козацької (?) республики під спільним протекторатом Німеччини і Польщі є бездумними чутками і що ніхто не повірить цьому. Німеччина дуже жаліє, що між СРСР. і Англією прийшло до непорозуміння". Опісля Штреземан підкреслив, що німецька політика з огляду на нестійкість відносин в Европі змагає до усунення війни.

Договір СРСР. із Латвією.

Рига, 10. березня 1927.

Дня 9. березня парафовано в Ризі вступний договір у справі всіх тих точок про неаґресію, щодо яких нема між контрагентами ріжниці думок. Предметом нарад є ще деякі точки, головнож справа управнень і зобовязань Латвії до Ліги Націй у звязи з пактом про неагресію. Латвійський міністр закордонних справ заявив у журналістичнім інтервю, що пакт містить такі постанови: 1) обі сторони зобовязуються до невтральности, колиб одну з них заатакувала інша держава, 2) обі сторони зобовязуються не приступати до коаліцій, звернених проти політичної незалежности або територіяльної цілости другої сторони, а також не брати участи в коаліціях, котрих метою мав би бути господарський або фінансовий бойкот другої сторони. Опісля міністр, згадуючи про політичну стабілізацію і про гарантування безпеки на східних побережах Балтику, заявився за заключенням пакту між Финляндією, Естонією, Литвою і Латвією з одного боку та Німеччиною, Англією, Францією і СРСР. з другого боку.

Зоґу бей — король Альбанії.

Загреб, 10. березня 1927.

Тутешні „Новості" повідомляють, що між Англією й Італією прийшло до порозуміння в справі коронації Ахмеда Зоґу бея на альбанського короля. Речинець коронації визначено мабуть на червень ц. р. Зоґу бея вибрано 1925 р. президентом альбанської республики на 7 літ. Йому тепер 32 роки.

Наслідки землетрусу: 1.100 вбитих.

Льондон, 10. березня 1927.

З Токіо повідомляють: Утікачі з Німеями розказують, що в тім місті завалилися всі доми за першим стрясенням і погребали мешканців у звалищах. Майже рівночасно в цілім місті вибухла пожежа. Богато людей знайдено звуглених. Згідно з останніми урядовими повідомленнями вбитих є 1.100 осіб.

Більшовицький консулят у Львові.

Варшава, 10. березня 1927.

На припоручення тут. більшовицького посольства виїхала до Львова делеґація для закупна камениці, в якій поміщено би бюра більшовицького консуляту у Львові. Консулят той мають утворити в найближчому часі на основі умови, заключеної між більшовицьким і польським урядом.

Біржа.

Гроші.

На приватній біржі американський доляр 8·94 - 8·94·50, канадійський доляр 8·90—8·91. Банк Польський платив за доляра у готівці 8·90, Ню Иорк 8·93, швайцарські франки 172·19, німецькі марки 211·75, англійські фунти 43·42, французькі франки 34·88, італійські ліри 39·15, чеські корони 26·51, австрійські шілінґи 125·90.

Збіже.

Пшениця краєва двірська 53, 54, пшениця краєва сел. 51, 52, жито галицьке 38·25, 39·25, ячмінь галицький броварний 36·50, 38·50, ячмінь гал. до перемелювання 32, 33·50, ячмінь гал. пастівний 29, 30, овес гал. 31·00, 32·00, кукурудза румунська 29·50, 30.50, бульба промисл. 8·00, 8·50.

НОВИНКИ.

— **Фільомена Лопатинська**, бувша артистка міської опери у Львові і Чернівцях, незабутня оперова артистка українського театру в Галичині і Великій Україні — виїзжає невдовзі на Радянську Україну, заанґажована до державної опери. Перед відїздом згодилася артистка виступити у Львові в Незалежнім Людовім Театрі в народній опереті п. Гулак-Артемовського п. з. „Запорожець за Дунаєм" в ролі Одарки, яка належить до найкращих креацій артистки в народнім репертуарі. Оперету цю виставляє театр в неділю, дня 13. березня ц. р. в 7·30 веч. разом з музичною картиною на одну дію Н. Нішинського п. з. „Вечерниці".

— **Ювилей „Української Захоронки".** З початком травня ц. р. святкуватиме Товариство „Українська Захоронка" у Львові двацятьпятьліття своєї діяльности. З цієї нагоди звертається Виділ до управ усіх українських захоронок у Галичині і на Волині з проханням подати свою точну адресу, як також інформації про час заснування товариства, скількість дітей, які удержує захоронка і фахового проводу. Українська Захоронка у Львові задумує з приводу ювилею скликати анкету і зїзд управ усіх захоронок з краю на день 8. травня ц. р.

— **Ворохта-літнисько.** Одержуємо таку новинку: Варто би звернути увагу наших земляків на факт, що Ворохта стає щораз більшим літниськом і що вона починає занадто сильно подобатись „варшавякам", які минулого року купили там не менше і не більше, а 12 реальностей. З наших установ є там велика вчительська санаторія з 40 кімнатами. Як майно гуцулів переходить инколи в чужі руки доказом те, що по сусідстві в Татарові, поліція вибудувала собі санаторії, купивши кілька моргів городу від гуцула Молодавчука за 3000 зол., які цей поволі пропив із розпуки у місцевого шинкаря.

— **Ucrainica.** В 45. числі „*Stahlheim-у*" з м. р. помістив д-р Гаральд Ольдаґ обширну статтю п. з. „*Vom Kampfplatz der Völker*" про значіння української справи і про сучасне положення українців.

— **Трупи і півтрупи.** Процесів, злочинів, убивств щораз більше. Від самовбивств львівського жіноцтва починаючи: вчера одна служниця, Лятавец, рішила вмерти і находиться при смерти, відчинивши навмисне газ у кімнаті. Суд присяжних у Перемишлі засудив на смерть Рабійовського, який у власній хаті вбив свою наречену. На залізничім шляху Львів-Зимна-Вода найшли трупа 19-літнього Францішка, сина будника. У суперечці за пів кірця бараболі один селянин ударив 24-літнього парубка Тужницького у Дублянах лопатою по голові і вбив його на місці, а сам зголосився до жандармерії. Півтрупами є обвинувачені жовніри Бенковський і Лерх за бунт у військовій вязниці, щодо яких вини доразовий суд скаже нині своє слово. Хроніка справді великоміська; браво. Хроніка справді великоміська; бракує в ній хіба такої сцени як свіжо в Берліні, де якась заведена в любові дама взяла два револьвери і стрілявши 8 разів убила свого невірного, шофера і себе.

— **З людського звіринця.** Львівський суд переведе ще одну секцію тіла жінки визничого сторожа з вул. Баторія Яйка, підозрілого в тім, що він брав участь у змові на її життя. Яйкову найшли в своім часі отроєну в Брюховицькім лісі. Перша секція не найшла в тілі вбитої слідів отрути. — Станиславівський псевдоактор, що кілька літ тому зґвалтував на залізниці одну панну, дістав 4 роки вязниці. — У слідстві, що почалось у Варшаві в справі отроєння княжної Любомирської в 1923 р., наводять цікаву подробицю: до маєтку покійної перед смертю приїхав один із її свояків, який дуже нею опікувався і навіть приладив одного разу для неї какао. Після цього підвечірку княжна померла з причини лікарям невідомої, а ревний свояк одержав її майно в заповіті.

— **Суди праці.** Промисловий суд запрошує всіх асесорів і заступників промислового відкличного суду на конференцію дня 16-го м. в 5-ій год. попол. у салі розправ окружного карного суду вул. Баторія ч. 3, саля ч. 1.

— **Цісарське серце.** Бурмістр мадярського міста Секесфеχервар звернувся через гр. Каролі до бувшої цісаревої Зити з проханням, щоби видала серце Карла тому, що він хоче поховати його в гробниці Арпадів у міськім соборі. Як відомо тіло останнього австрійського імператора поховали на Мадейрі, а серце склали у Лєгуеціо, де постійно живе Зита. Коли Зита згодиться на пропозицію пересланя серця до Мадярщини, тоді його похоронять при великій національній маніфестації.

— **Диктаторські панцирі і бики.** Еспанський диктатор Прімо де Рівера видав розпорядок, щоби при боротьбі з биками закривати коні панцирами. Він має мабуть на меті охоронити життя бідних коней і ще бідніших тореадорів. Але ці осмілені такою новою забезпекою імовірно легковажили собі биків і в останнім бою бики роздерли чотири опанцирені коні.

— **Податок на нежонатих.** Мадярщина хоче цілою силою пари відбудовуватись духово та фізично; не лише повірила опіку над літературою та мистецтвом... поліційній цензурі й очищує місце на королівськім престолі, але наслідує всі краї та держави в усім, чим може. Останньою ідеєю є податок на нежонатих, за прикладом Італії. Статистика від 1918 р. доказує, що й на Мадярщині паде автоматично зріст населення: зменшується число шлюбів, а в родинах переважає система одної дитини. В Італії платять податок від 30 року, на Мадярщині пересунули цей речинець на 10 літ пізніше. Зате бездітні родини платитимуть податок. Із цього податку створять фонд „нагороди пильности" для родин, що мають богато дітей.

— **Світова всячина.** Між моряками американської фльоти 5000 занедужало на „ґрипу". — Америк. президент Куліндж покинув „Білий Дім", який відновляється і мешкає приватно. — У Відні найдено випадково невеличкий портрет Рафаеля, який відкупив антиквар з Бальтімори Епштайн за 250.000 дол. — Римська преса повідомляє, що чужинці, які в Італії мають симпатії для фашизму, одержуватимуть спеціяльні леґітимації. — Англійські консерватисти невдоволені поміркованою політикою Чемберлена супроти СРСР. прислали до „Форін Офіс" (міністерства закорд. справ) білого кролика як дарунок з натяком. — У Лізбоні арештували трьох революціонерів, які мали список португальських політичних і військових діячів, призначених на розстріл на випадок успішної революції. — „Таймс" приносять звістку, що одним з найповажніших кандидатів на місце президента Злучених Держав є ген. Доус, творець пляну економічної відбудови Европи. — Брат ген. Врангля, несвітлої памяти царського організатора протибольшевицької офензиви, застрілився. — Англійське акційне т-во „Лєна Гольдфільдс" одержало від радянського уряду право на експльоатацію на Алтаю копалень цини та оливи. Є це одна із найбільших кольонізаційних концесій СРСР. — Славна саджавка Соломона в Єрусалимі, від довгих літ суха, тепер під впливом весняної відлиги та дощів наповнилась водою. Міська рада святкувала цю подію великою маніфестацією.

— **З кіна.** У „Копернику" пічнеться небавком славна фільма „Голем" з Праги на підставі повісти Майрінка у головних ролях із Веґенером, Лідією Сальмоновою, Дайом і Кровером.

В молодечій „Причинні" бачив критик „деяку несміливість і промахи проти гармонії", та зате подивляв вручність Шевченка годити епіку з лірикою. „*I tu już nas porywa tryskający życiem koloryt, (nieporównany plastycyzm kształtów i owa rzewność łzawa, którą poeta zaprawia czasami humorystycznym śmiechem ukraińskiego poczciwca*". (XXIV.)

Про 4 „думки"[*]) пише автор, що не може переказати їхнього змісту, бо великого потреба чуття, щоби здобутися на слово, яке зуміло би висловити найглибші тайни серця, а „українська поезія є сильнішою в тім напрямі від інших". (XXVII.)

Автор желкує, щоізза величини не може в цілости навести „Катерини"; зміст її поданий аж на цілих 10 сторінках (XXIX—XXXXIX), а серед змісту є довгі уривки в перекладі, — один уривок має 150 стрічок! Автор спиняється довше над ліричними вставками в поемі, бо йому ходить про те, щоб „*odgadnąć ducha, zaklętego w piosnkę Kobzara*" (XXXV.) Оцінка: „Чи є може, питається автор, щось звичайнішого від цієї сільської події?... Поет взяв із сільського життя тільки одну сльозину; та могучою силою своєї любови освітлив її так прекрасно, що вона заграла всіма проміннями людського духа. В „Катерині" виступає Шевченко в обороні божого права". (XL.)

„Наймичку", рідну сестру „Катерини", вважав Совінський „*z pomysłu stokroć szczytniejszą*". (XL.) Писана вона з біблійною щирістю і простотою, перевисшає всі інші Шевченкові твори щодо непорочно християнської думки. (XLIV.) Ніколи вже поетова кобза не буде такою чистою від всякої змази, як це є в „Наймичці". (XLV.)

При поезійці „Пустка" („Рано вранці новобранці") критик завважує, що Шевченкова пісня часто набирає вселюдського значіння; бо „чи є щось гарнішого від оцього трагічного образка?" (Тут наведено в перекладі згадану поезійку).

Невірно докоряє Совінський Шевченкові в словах: „*Psalmista wyśpiewał to tylko, co przypadało do usposobienia Tarasa*" (XLVIII.) — бо всякий перекладчик має право перекладати те, що є близьке його психіці!

(Продовження буде.)

*) Так звалися в „Кобзарі" із 1860 р. оці поезійки Шевченка: „Вітре буйний, вітре буйний", „Нащо мені чорні брови", „Тяжко — важко в світі жити" і „Тече вода в синє море".

— **Руханкове Товариство „Луг" у Львові** улаштовує в суботу, дня 12. березня 1927 р. в салі Музичного Т-ва ім. Лисенка Луговий Вечір з богатою програмою, яку виповнять вправи вільноручі, Вежі, ритмічні вправи, декламації і т. п., котрі виконають Луговички і Луговики зі Львова і Рудна. Початок о год. 7·30 веч. Білети можна набути від 5. год. попол. в суботу при касі, раньше в домівці Т-ва при вул. Коперника 5.

— **Незалежний Людовий Театр** вул. Шашкевича 5. Неділя, дня 13. березня 1927 3 год. попол. по знижених цінах „Шумі Маріца", драма на 3 дії В. Товстоноса на тлі геройської боротьби болгарів з турками. 7·30 год. веч. „Запорожець за Дунаєм", народня опера в 2 дії Гулак-Артемовського. Гостинний виступ оперової артистки Фільомени Лопатинської в ролі Одарки. Закінчать оперету „Вечерниці", музична картина на 1 дію П. Ніщинського. — Білети продає Союзний Базар, а в неділю від 10—12 передпол. і від 2-ої попол. каса театру. 1—1

Дописи.

Кремінець на Волині. (*Як уряд „моральної санації" не забуває про „Просвіти"*). Дня 2. березня ц. р. відбулося в Старо-Олексинці, кремінецького пов. на Волині велике казьонне свято заприсяження новоіменованих урядом „моральної санації" громадських солтисів. „Святом" керував кремінецький староста Робакевіч. Він більшість своєї довжелезної повчаючої промови присвятив ласкаво Товариству „Просвіта", кількома наворотами перестерігаючи нових війтів і всіх присутніх перед „Просвітами", бо це, мовляв, сама зараза, страшна отруя, ґанґрена, що точить „почціви людек" і тому треба мати дуже на увазі ці гнізда протидержавної роботи і „вивротовей" політики. Цей панок прямо душу рвав з себе, закликаючи голосом пророка Ісаї боронити селянську масу перед впливом українських послів, які й так не дадуть землі даром, як це обіцяли при виборах". Цікаве тільки одно: яким робом такий урядовець, як староста, може так виступати проти аполітичних, чисто освітних товариств, якими є „Просвіти"? **Пилип Пащук.**

З судової салі.

Присуд у політ. процесі в Замості.

Перед окружним судом у Замості закінчився процес проти 42 обвинувачених українців і жидів, членів комуністичної партії Західної України. На основі судового присуду засуджено: М. Королька на 7 літ тяжкої вязниці, Мих. Шикулу на 5 літ, Вольфа Мессера, Ельбавма Файвеля і Сергія Тренду на 4 роки, Антона Драбінського, Біронета Мехеля на 3 роки, Ант. Ебруна, Івана Олчарчука, Канзера, Переца, Лейбу Аппеля, Петра Гітрана на 2 роки, Волод. Гриневецького, Шмуля Кнобля, Гешеля Ганцля, Дмитра Грицая, Стрика і Матвійчина на 1 рік, Кремпля на 9 місяців. Решту обвинувачених увільнено. Оборонцем у цьому процесі виступав адв. д-р Ст. Шухевич.

Справа Аксентієвих у Варшаві.

Дня 9. березня ц. р. відбулася розправа перед Найвищим Судом у Варшаві в наслідок зажалення неважности, внесеного чортківським прокуратором, проти увільняючого вироку Теодора і Катерини Аксентієвих судом присяжних у Чорткові. Проти цього зажалення внесли оборонці д-р Володимир Електорович з Чорткова і д-р Лев Ганкевич зі Львова відповідь і домагалися затвердження вироку суду присяжних в Чорткові. До розправи зголосився як заступник пошкодованої вдовиці п. Маргулєсової посол і адвокат д-р Інзлер і домагався, щоб його допустити до участи в розправі. Трибунал у складі предсідника радника Ангермана і рад. Кжижановського та Льоренца як вотантів по нараді ухвалив не допустити д-ра Інзлера до участи в розправі, опираючися на приписі закону § 48 і 273 к. пр., як також на ореченні ще віденського Найвищого Трибуналу з р. 1913, 4059, а також 2632 і 3435. По зреферуванні справи предсідник Трибуналу удїлив голосу прокураторові Сокальському до виведення зажалення неважности. І тут сталася правдива несподіванка. Прокуратор прилучився вповні до відповіди оборонців, внесеної на зажалення неважности чортківського прокуратора, і заявив, що не підтримує зажалення неважности чортківської прокураторії, як цілком безосновного. З уваги на те, оборонець д-р Ганкевич прилучився тільки до виводів п. прокуратора, а Трибунал по довшій нараді затвердив увільняючий вирок присяжних суддів, мотивуючи це між іншим тим, що відкинені внесення чортківським трибуналом на розправі дня 9. грудня 1926 р. в Чорткові були на ділі внесеннями оборонців, а прокуратор до них тільки прилучувався. Далі, що знавці психіятри лікарі не виключили, що заходять знамена з 2. с. к. з., а що це потвердили присяжні судді, то того не можна зачіпати по думці виразного припису карної процедури. І врешті предсідник Трибуналу Ангерман висказав здивування, що прокуратор І. суду поставив таке внесення. Трибунал зарядив негайно телеграфічне випущення Теодора Аксентієва з тюрми, а щодо його жінки Катерини, то вона вже давно є на волі.

З театру й музики.

Голинський у „Тосці".

Виступ М. Голинського у „Тосці" був другим з черги світлим успіхом нашого співака в цьогорічнім сезоні у львівській опері, до якої запрошено його на кілька місяців. У минулому році довелося мені почути п. Голинського, на жаль, тільки в другій половині опери „Кармен", у додатку в товаристві деяких зовсім невідповідних дебютантів, які звели рівень виконання опери на такий степінь, де навіть пересічно музикальний слух ч перестає реагувати на ті вищі враження, які — в тому випадку — виходили від особи М. Голинського. Зате в „Тосці" наш артист виступав у товаристві рутинованих і відомих сил львівської опери, як п. Ф. Пляхтівна, Р. Циганік і М. Мартіні (Маслюк), що самозрозуміло зовсім інакше впливало і на цілість як таку, і на саму особу артиста. Голосові вальори, як і сценічна поява нашого співака предистинують його на постать, яка сама собою стягає на себе увагу слухачів і стає осередком акції; тимсамим підносяться і вимоги, які привязуються до цеї чи іншої ролі. Партія Каварадоссія як така не йде вповні по лінії талану і блискучих голосових прикмет нашого співака — як виразно героїчного чи драматичного тенора. Хоча сам Пуччіні зазначував, що для італійців (себто італійських композиторів) є лише один шлях: „творити справжні людські драми, відповідаючі їхньому темпераментові, з виразом пристрасти, писані серцем і т. д.", — то все таки його музика, особливож у „Тосці", виявляє надмірну дозу високо рафінованого, неприродного патосу, найбільш чужого саме нашому співакові. Та з тої точки погляду можна це рахувати за додатню прикмету М. Голинського, який зрікаючись, а радше не будучи в змозі піти на зустріч тим бомбастично-перечуленим ефектам, дав зате тим природнішу, а через те і шляхотнішу лінію цілости. Безперечно партії драматичного підкладу ближчі нашому співакові, як чисто ліричні, що слід віднести в тихже пропорціях і до сценічної гри. Та все таки все і всюди домінуюча краса вельми звучного, в усяких позиціях видатного, а проте мягкого голосу п. Голинського, якому в додатку чуже всяке дешеве ефектарство — дає слухачеві справжню, шляхотну насолоду. Львівська опера, анґажуючи нашого співака на кілька місяців, зискала першорядну оперову силу, відсутність яких від ряду літ дається в ній відчувати. Наш артист останнім своїм виступом зложив також доказ, що і його діяльність в українських операх в Одесі й Києві залишила видатні сліди на його мистецьких змаганнях, якими так щиро і живо цікавиться ціле українське громадянство, що й досвідчує незвичайно численною участю на виступах Голинського у львівській польській опері.

В. Барвінський.

Концерт п-ні Є. Ковбузової в Тернополі.

На запрошення тернопільського „Бояна" та при його співучасти виступила у нас на концертовій естраді абсольвентка консерваторії в Медіолані, учениця відомої учительки співу Надии Гонтарук, сопраністка п-ні Софія Ковбузова з Коломиї. Мало знана ще нашому загалові концертантка диспонує милозвучним, у високих тонах повним та сильним, а при тому мягким голосом, яким орудує з повною свободою. Повна сила драматичного сопрана й ніжність кольоратури — це цінні прикмети голосу концертантки. Виконуючи композиції наших та славних оперових композиторів-чужинців, концертантка половила своїм співом постепенно зібрану авдиторію, чого доказом був великий аплявз та одушевлення мельоманів. Тепер сезон концертів. Може шкода було би, щоб п-ні Ковбузова ховала свій скарб лише для провінції. Чи не слід ним заінтересувати музичні круги столиці? *С—k.*

ОПОВІСТКИ.

Українська Громада в Берліні повідомляє, що Загальні Збори Товариства відбудуться дня 15-ого березня ц. р. в 8-ій год. вечером у ресторані Ф. Короліва при вул. Вілянда ч. 37. Колиб на цей день не зявився належний кворум, то Збори відбудуться в туж годину й також дня 19. ц. м. Порядок Зборів такий: 1. Відчитання протоколів попередніх Загальних і Надзвичайних Зборів Товариства. 2. Приняття нових членів. 4. Резолюції в справі „Українського Наукового Інституту в Берліні". 5. Звідомлення Ради й Ревізійної Комісії. 6. Зміна статуту „Української Громади". 7. Вибори Ради й Ревізійної Комісії. 8. Біжучі справи та внески. За Раду „Української Громади": *д-р Зенон Кузеля* голова, *д-р Домет Олянчин* секретар.

З Т-ва „Львівський Боян". Проба до Шевченківського свята відбудеться в пятницю 11. ц. м. в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка, в 7. год. вечером. Участь усіх хористів обовязкова! На тій пробі будуть подані до відома місце й час генеральної проби разом з оркестрою.

На „Рідну Школу" зложили Вп. Павліна і Лев Чомкевич, нотар в Обертині 50 зол. з нагоди вінчання доньки Стефанії з п. суддею Юліяном Антоновичем. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи".

На „Рідну Школу" зложили: Вп. Марія і о. Микола Притуляки зі Сколього 20 зол. замісць вінця на домовину бл. п. Теофіля, сина Дмитра і Антоніни Грицей, ученика 7 кл. гімн., який помер в Долині 25. лютого ц. р. Щира подяка від Головної Управи „Рідної Школи".

Перші цеголки на фонд будови шкіл Товариства „Рідної Школи" зложили до 4. ц. м.: Вп. п. Бронислав Калецький з Богданівки 10 зол. і кличе Вп. п. Танчаківського Юрія. Салюка, Андрушкова, 3-ох Терлецьких і Чайківського всіх з Богданівки. Д-р Мацькевич Володимир 10 ам. долярів, дир. Коренець 1 ам. дол., Радн. Гучковський Володимир 1 зол., Волчук Филип 5 зол., д-р Теодор Соневицький зі Старого Самбора 10 зол. Хто дальший? — Головна Управа „Рідної Школи".

Подяка. Кооператива „Червона Калина" почувається до милого обовязку зложити прилюдну подяку усім тим, які причинились до улаштування вечерниць в дні 5. березня ц. р. В першу чергу Добр. Бачинській, Весоловській, Воєвідковій, Голінатій, Купчинській, Луцькій, Мартинцевій, Наврочькій, Пеленській, Рожанковській, Шепаровичевій, Шухевичевій за датки і співпрацю при уладженню буфету. „Народній Торговлі", аптикареві Михайлові Терлецькому, цукорні п. Дан. Стецькова і „Маслосоюзові" за щедрі дари. Панові Могильницькому зі Щирця за визичення килимів зі своєї фабрики для прикрашення саль. Панові Василеві Весоловському за повну пожертву й співпрацю, Шановному Виділові Т-ва „Українська Бесіда" за ласкаве відступлення своїх комнат. Панам аранжерам Витвицькому, Лепкому й Лопатинському за повний темпераменту провід у танцях та всім Шановним Гостям та Учасникам, які прибули навіть із найдальших сторін на наші традиційні вечерниці.

ХТО мав би яку відомість про Михайла Хацевича з Новиці пов. Калуш, котрий як жовнір 9-го п. п. австр. армії вийшов в 1914 р. зі Стрия на російський фронт і попав в полон, зволить донести негайно його жені Корнелі Хацевич в Новиці п. Калуш.

Ширіть наш часопис!

Конкурс.

Громадська Управа в Зеленій повіт Надвірна, воєв. Станиславів, розписує отсим конкурс на віддання до відграничення громадських ґрунтів о поверхні около 1000 га в ріжних місцях в гірській околиці, цивільному авторизованому ґеометрові.

Условя: І. Виміренї пункта мають бути в відповідний спосіб тревало означені паликами.

ІІ. На підставі помірів, мається виконати основно:

а) по два ситуаційні пляни,

б) викази узурпантів, занятих ними ґрунтів,

в) на случай потреби, два пляни (копії) потрібні до судових процесів і до переведення інтабуляцій.

Як винагороду належить числити від кождих 1.000 біжучих метрів дійсно зазначених границь.

Оферти належить вносити до громадського уряду в Зеленій по конець березня 1927 року.

Близщих інформацій уділить письменно або устно Вп. Інж. Юркевич Роман в Рафайловій пов. Надвірна. 1684 2—3

Подяка.

Всім Приятелям і Знакомим, що потішили нас в нашім тяжкім родиннім горю і прийшли з ласкавою помічю в часі недуги і в дні похорону Найдорожчого Мужа, Батька і Дідуня **Романа Михайловича** — зокрема Вп. Марії Яксимовицькій, місцевій учительці, за правдиво щиру поміч, Впр. о. Василеві Владичинові з Монастирця за безінтересовну участь в похороні, Вп. дир. Іванові Паламареві, Вп. поручникові журавенських установ і Вп. Матієві Данилишиному з Тарнавки за щиро-теплі промови над гробом — складаємо цею дорогою щиро-сердечну подяку. Щире „Спасибіг" тим чесним громадянам з Буянова, котрі правдиво по приятельськи і по християнськи помагали в похороні і всім громадянам, що взяли участь в похороні.

Буянів, дня 7. березня 1927.

Жена, діти, зять і внуки.

Подяка.

Неумолима смерть забрала нам найдорожчу жену і матір бл. п. Стефанію з Родольських Целевичеву.

В цих сумних днях дізнали ми богато виявів співчуття. Не маючи змоги кождому з окрема подякувати за останню прислугу і вияви співчуття цею дорогою складаємо щиру подяку: о. мітратові Олексієві Базюкові, о. прялатові Леонтієві Куницькому, о. канонікові Олександрові Ковальському, о. пароховi Іванові Гуркевичеві за відправлення панахиди у Львові, о. ... і о. ... Плетневи Мандзикові і громадянам села за участь в похоронах.

Зокрема щиру подяку передаємо проф. Ол. Мрициній за часті відвідини в часі недуги, а всім громадянам за участь в похоронах і за численні письменні і словні вияви співчаття. **Муж і син.**

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.